

İğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi

e-ISSN: 2147-6152

Yıl 10, Sayı 26, Nisan 2021

Makale Adı /Article Name

Çocuk Gelişimci Adaylarının Aile İçi
Şiddet ve Çocuk Haklarına İlişkin
Farkındalık Düzeylerinin İncelenmesi

Investigation of Awareness Levels of
Child Development Candidates About
Domestic Violence and Children's
Rights

Yazarlar/Authors

Bayram DELEŞ

Öğr. Gör., Ardahan Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Çocuk
Gelişimi Programı, delesbayram@gmail.com ORCID: 0000-0002-7507-240X

Nazan KAYTEZ

Dr. Öğr. Üyesi, Çankırı Karatekin Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk
Gelişimi Bölümü, nznunal@hotmail.com ORCID: 0000-0001-8232-8947

Yayın Bilgisi

Yayın Türü: Araştırma Makalesi

Gönderim Tarihi: 16.08.2020

Kabul Tarihi: 17.04.2021

Yayın Tarihi: 30.04.2021

Sayfa Aralığı: 325-347

Kaynak Gösterme

Deleş, Bayram; Kaytez, Nazan (2021). "Çocuk Gelişimci Adaylarının Aile İçi Şiddet ve Çocuk Haklarına İlişkin Farkındalık Düzeylerinin İncelenmesi", İğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, S 26, s. 325-347.

(Bu makaleye ilişkin "ETİK KURUL ONAYI" makalenin sonunda yer almaktadır.)

ÖZ

Aile içi şiddet, aile bireylerini fiziksel, duygusal, sosyal ve ekonomik açıdan tehdit eden bir durumdur. Ailede yaşanan şiddet durumlarının yaygınlaşması toplumsal yaşamı da olumsuz etkilemektedir. Özellikle çocukların şiddete tanık olmaları ya da aile içi şiddete maruz kalmaları ilerleyen yaşamlarında şiddete eğilimli olmalarına neden olabilmektedir. Çocuk haklarını bilmek çocuğa yönelik şiddetin önlenmesinde önemli bir unsurdur ve çocukla çalışan tüm bireylerin çocuk haklarını bilmesi gerekmektedir. Bu düşünceden hareketle araştırmada çocuk gelişimci adaylarının aile içi şiddete yönelik farkındalıkları ve çocuk haklarına ilişkin tutumlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya Avrasya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi Bölümü'nde öğrenim gören 272 öğrenci katılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak "Kişisel Bilgi Formu", "Aile İçi Şiddet Farkındalığı Ölçeği" ve "Çocuk Haklarına İlişkin Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma verilerinin analizinde frekans analizi, t-testi, Anova ve regresyon analizi kullanılmıştır. Araştırmada çocuk gelişimci adaylarının büyük bir çoğunluğunun çocuk hakları ve aile içi ile ilgili bilgi aldıkları ve en önemli bilgi kaynaklarının eğitim/seminer olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çocuk gelişimci adaylarının cinsiyet ve yaş değişkenine göre aile içi şiddete yönelik farkındalık düzeyleri anlamlı bir farklılık gösterirken ($p < .05$), çocuğa haklarına yönelik tutumları anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($p > .05$). Aile içi şiddete ilişkin bilgi alma durumu çocuk haklarına yönelik tutumu olumlu etkilemektedir. Ayrıca aile içi şiddet ölçeğinin aile içi şiddetin tanımlanması, aile içi şiddetin sonuçları, aile içi şiddetin kabullenilmesi ve aile içi şiddetin normalleştirilmesi alt boyutlarından alınan

ABSTRACT

Domestic violence is a situation that threatens family members physically, emotionally, socially and economically. The widespread use of violence in the family also affects social life negatively. In particular, the fact that children witness violence or being exposed to domestic violence may cause them to be prone to violence in their future lives. Knowing children's rights is an important element in preventing violence against children and all individuals working with children should know children's rights. Based on this idea, the study aimed to examine the awareness of child development candidates towards domestic violence and their attitudes towards children's rights. 272 students studying at the Department of Child Development, Faculty of Health Sciences, Eurasia University participated in the study. In the study, "Personal Information Form", "Domestic Violence Awareness Scale" and "Attitude Scale towards Child Rights" were used as data collection tools. Frequency analysis, t-test, Anova and regression analysis were used in the analysis of the research data. In the study, it was concluded that most of the child development candidates received information about children's rights and family, and that the most important source of information was training / seminar. While the awareness levels of child development candidates towards domestic violence differ significantly according to the gender and age variable ($p \leq .05$), their attitudes towards the rights of the child do not show a significant difference ($p > .05$). Getting information about domestic violence positively affects the attitude towards children's rights. In addition, it was determined that as the scores obtained from the sub-dimensions of the definition of domestic violence, results of domestic violence, acceptance of domestic violence and

puanlar artıkça, çocuk haklarına yönelik tutum puanlarının da arttığı belirlenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Aile İçi Şiddet, Çocuk Hakları, Çocuk Gelişimci Adayları, Tutum, Farkındalık

normalization of domestic violence of the scale of domestic violence increased, attitude scores towards children's rights also increased.

Suggestions were made based on the results of the research.

Keywords: Domestic Violence, Children's Rights, Child Development Candidates, Attitude, Awareness

Giriş

Şiddet bireylerin hayatlarını olumsuz etkileyen ve aile içerisinde gerçekleştiğinde aile bireylerinin yaşam kalitesini azaltan bir etkiye sahiptir (Aslan ve Çelik, 2020). Şiddet duygusal, psikolojik ve fiziksel olabilmektedir (Kaya, 2019). Aile içi şiddet, aile içerisinde bir bireyin diğer bireylere yönelik gerçekleştirdiği şiddet uygulamalarını ifade etmektedir. Şiddet genellikle birden fazla nedene bağlı olarak ortaya çıkmaktadır. Aile içi şiddetin biyolojik, psikolojik, kültürel ve sosyo-ekonomik birçok nedeni bulunmaktadır. (Callaghan ve diğerleri, 2017). Yapılan araştırmalarda aile içinde özellikle kadınların yaşamının herhangi bir döneminde fiziksel şiddete uğrama olasılığının %39 olduğu ifade edilmiştir. Bu orana diğer şiddet türleri dâhil edilmemiştir. Aile içi şiddet vakalarının ekonomik, psikolojik ve cinsel boyutları değerlendirildiğinde ise bu oranın daha da yüksek olduğu belirtilmektedir (TÜİK, 2018). Aile içi şiddetin yaygın olmasında bireylerin kişisel ya da aile içi çözölemeyen sorunları etkili olabilmektedir (Cobos-Cali ve diğerleri, 2018). Bu sorunlara zamanında müdahale edilmesi, aile içi şiddetin önlenmesi açısından önemlidir (Durnalı, Orakcı & Filiz, 2017).

Nedeni her ne olursa olsun aile içi şiddet bireylerin yaşamlarını olumsuz etkileyen bir durumdur ve dolayısıyla toplumsal boyutta kabul edilmesi mümkün değildir. (Barlık, 2018; Moroğlu, 2016). Aile içi şiddetin yetişkinler üzerinde olumsuz etkileri bulunmakla birlikte çocuklar açısından çok daha büyük riskleri bulunmaktadır (Kaya, 2019).

Aile içi şiddetin önemli bir boyutu olan çocuğa yönelik şiddet, çocuğa karşı uygulanan ve zararlı sonuçlanan her türlü kötü muameleyi (fiziksel, duygusal, cinsel istismar, ihmal) ifade etmektedir. Çocuğa yönelik şiddet, çocuğun fiziksel ve psikolojik açıdan zarar görmesine, şiddeti benimsemesine ve gelecek yaşantısında

şiddet içeren davranışlar sergilemesine neden olabilmektedir (Ruck ve diğerleri, 2016). Dolayısıyla aile içi şiddetin çocuk üzerindeki etkileri uzun vadeli olabilmekte ve nesilden nesile aktarılabilir (Özyürek ve Kurnaz, 2018). Bu nedenle çocukların şiddetten korunmaları ve şiddete duyarlı bireyler olarak yetiştirilmeleri önemlidir. Şiddete duyarlı nesillerin yetiştirilmesi de şiddete duyarlı yetişkinlerin varlığı ile mümkündür. Bunu içinde toplumdaki bireylerin şiddete yönelik algılarının bilinmesi gerekmektedir. Çünkü bireylerin şiddete yönelik algıları, şiddete yönelik tepkilerini de belirlemektedir (Honkanen ve Väyrynen, 2017). Örneğin, birçok ebeveyn için çocuğa bağırarak bir disiplin yöntemidir ve şiddet içermemektedir. Yine çocuğun haklarının ihlal edilmesi de onlara göre şiddet unsuru taşımamaktadır. Hatta birçok yetişkin çocukların haklarının olduğunu dahi bilmemektedir. Yaşadığı ortamda sürekli şiddet gören ya da şiddete tanık olan bireylerin, bu duruma anlaması ve var olan şiddeti, şiddet olarak algılayabilmesi çok zordur. Bu nedenle şiddet içeren davranışlara ve çocuk haklarına ilişkin toplumsal farkındalığın oluşturulması büyük önem taşımaktadır. Bu farkındalığın oluşturulması şiddetin önlenmesi açısından da gereklidir (Küçüköğlü vd. 2019; Çarıkçı, 2019).

Haklarını bilmek kişinin kendisine saygısının ve güveninin gelişmesinde önemli bir unsurdur. Kendisine saygı duyan birey diğer kişileri de saygı duymaktadır. Bu durum çocuklar için de geçerlidir (Kurtuldu, 2018; Kahraman ve Çokamay, 2016). Çocukların yaşama, gelişme, korunma, bakım ve katılım olmak üzere hakları bulunmaktadır. Ve her birey bu haklara saygı göstermek zorundadır. Çocuk haklarının bilinmesi onların ihmal ve sömürüden korunmaları açısından büyük önem taşımaktadır. Dolayısıyla başta ebeveynler olmak üzere çocukla iletişim kuran herkesin çocuk haklarına ilişkin farkındalıklarının olması gerekmektedir (Çoban-Sural, 2018; Buckley ve McGarry, 2011; Rasool, 2016).

Çocukla iletişim kuran meslek gruplarından birisi de çocuk gelişimcilerdir. Çocuk gelişimci doğumdan itibaren ergenlik döneminin sonuna kadar çocuğu gelişimsel açıdan değerlendiren (bilişsel, dil, motor, öz bakım, sosyal-duygusal gelişim alanlarında) destekleyici gelişimsel programlar ile çocuğa ve aileye hizmet sunan meslek mensubudur. Çocuk gelişimciler çocuk sağlığı izlem sürecinde aktif olarak rol alan ve aile ile doğrudan iletişim kuran kişilerdir. Bu süreçte yer alan kişilerin de aile içi şiddet ve çocuk haklarına ilişkin farkındalık düzeylerinin yüksek olması beklenmektedir. Bu düşünceden hareketle araştırmada çocuk gelişimci adaylarının aile içi şiddet ve çocuk haklarına ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenler

açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Çocuk gelişimci adaylarının çocuk haklarına yönelik bilgi alma kaynakları nelerdir?
2. Aile içi şiddete yönelik bilgi alma kaynakları nelerdir?
3. Aile içi şiddete yönelik farkındalık düzeyleri ve çocuk haklarına ilişkin tutumları cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
4. Aile içi şiddete yönelik farkındalık düzeyleri ve çocuk haklarına ilişkin tutumları yaş değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
5. Aile içi şiddete yönelik farkındalık düzeyi, çocuk haklarına ilişkin tutumu etkiliyor mu?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırmada betimsel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri mevcut bir durumu ortaya çıkarmayı amaçlayan araştırma türleridir (Büyüköztürk vd, 2011).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2019-2020 eğitim öğretim yılında, Avrasya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi Bölümü'nde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmada örneklem seçimine gidilmemiş, öğrencilerin tamamına ulaşılmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda 272 gönüllü öğrenciye ulaşılmış ve veri toplama araçları uygulanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan "Kişisel Bilgi Formu" Özyürek ve Kurnaz (2018) tarafından geliştirilen "Aile İçi Şiddet Farkındalığı Ölçeği" ve Karaman Kepenekçi (2006) tarafından geliştirilen "Çocuk Haklarına İlişkin Tutum Ölçeği" kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu'nda öğrencilerin cinsiyet, yaş, çocuk haklarına ve aile içi şiddete yönelik bilgi alma durumlarına ilişkin sorular yer almaktadır.

Aile İçi Şiddet Farkındalığı Ölçeği, Özyürek ve Kurnaz (2018) tarafından geliştirilen ölçek 20 madde ve 5 alt boyuttan oluşmaktadır. Alt boyutları; *aile içi*

şiddetin tanımlanması, aile içi şiddetin sonuçları, aile içi şiddetin kabullenilmesi, aile içi şiddetin normalleştirilmesi, çocuk haklarına ilişkin farkındalık şeklindedir. Ölçeğin güvenirlik analizleri sonucunda Alpha güvenirlik katsayısı .92 olarak bulunmuştur.

Çocuk Haklarına İlişkin Tutum Ölçeği, Karaman Kepenekçi (2006) tarafından geliştirilen ölçek 22 madde ve *yaşamsal, gelişimsel, korunma ve katılım hakları* olmak üzere dört alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçekte toplam puan kullanılmaktadır. Ölçeğin güvenirlik analizleri sonucunda toplam puan için Cranbach Alpha güvenirlik katsayısı .85 olarak bulunmuştur.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma verileri, Pandemi nedeniyle elektronik ortamda toplanmıştır. Ölçekler elektronik olarak hazırlanmış ve katılımcılara sosyal paylaşım grupları aracılığıyla ulaştırılmıştır. Öğrenciler araştırmaya gönüllü olarak katılım sağlamışlardır.

Araştırma verilerinin analizinde SPSS 24 veri analiz programı kullanılmıştır. Demografik verilerin analizinde frekans ve yüzde dağılımları kullanılmıştır. Araştırma verileri normal dağılım gösterdiği için aile içi şiddet farkındalığı ölçeği ve çocuk haklarına ilişkin tutum ölçeğinden alınan puanların analizinde t testi, ANOVA testi ve regresyon analizleri kullanılmıştır.

Araştırmanın Etik Boyutu

Araştırmaya başlamadan önce öğrencilerinin eğitim gördüğü üniversiteden kurum izni alınmıştır. Daha sonra Gümüşhane Üniversitesi Etik Kurulundan 11.06.2020 tarihli ve 2020/6 sayılı kararı ile çalışmanın yürütülebilmesi için gerekli izin alınmıştır. Araştırmaya alınan öğrencilere araştırmanın amacı anlatılmış ve onam formu alınarak çalışma gerçekleştirilmiştir.

Bulgular

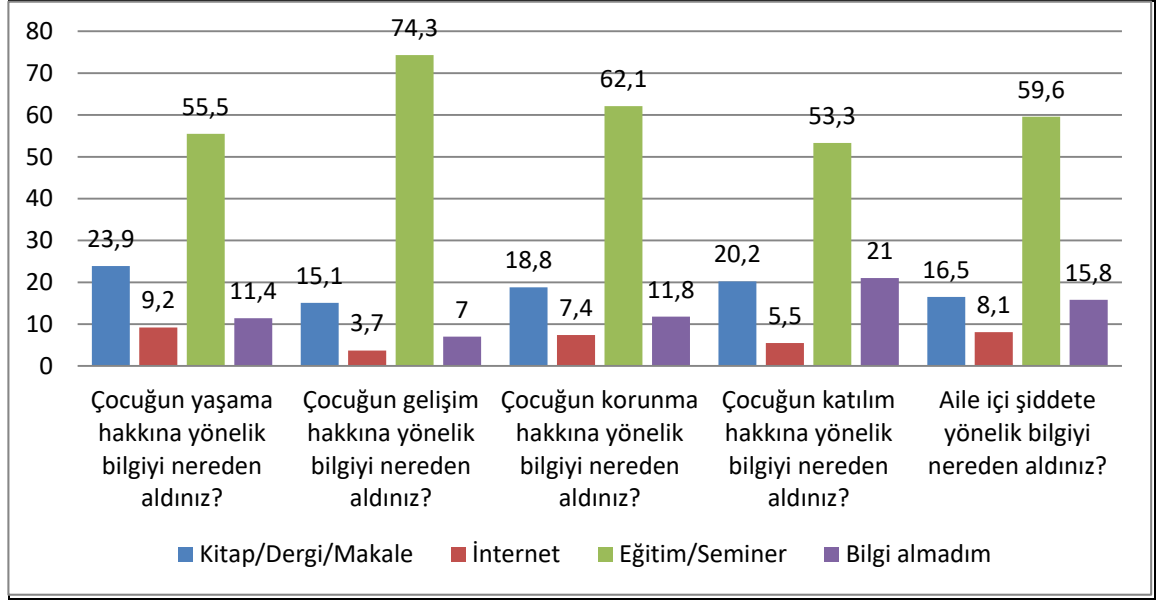
Bu bölümde demografik verilerin analizine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları ile aile içi şiddet farkındalığı ölçeği ile çocuk haklarına ilişkin tutum ölçeğinden alınan puanlara ilişkin t testi, anova testi ve regresyon analizi sonuçları tablolar halinde verilmiştir.

Tablo 1. Çocuk gelişimci adayların yaş, cinsiyet, çocuk hakları ve aile içi şiddete yönelik bilgi alma durumlarına ilişkin dağılımları

	Değişken	n	%
Cinsiyet	Kadın	233	85,7
	Erkek	39	14,3
Yaş	17 - 21	132	48,5
	21 - 26	111	40,8
	27 yaş ve üzeri	29	10,7
Çocuğun yaşama hakkına yönelik bilgi aldınız mı?	Evet	242	89,0
	Hayır	30	11,0
Çocuğun gelişim hakkına yönelik bilgi aldınız mı?	Evet	253	93,0
	Hayır	19	7,0
Çocuğun korunma hakkına yönelik bilgi aldınız mı?	Evet	241	88,6
	Hayır	31	11,4
Çocuğun katılım hakkına yönelik bilgi aldınız mı?	Evet	211	77,6
	Hayır	61	22,4
Aile içi şiddete yönelik bilgi aldınız mı?	Evet	231	84,9
	Hayır	41	15,1

Öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre dağılımları incelendiğinde %85,7'sinin kadın, %14,3'ünün erkek olduğu görülmektedir. Yaş değişkenine göre öğrencilerin %48,5'inin 17 – 21 yaş, %40,5'inin 21 – 26 yaş ve %10,7'sinin 27 yaş ve üzerinde olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin “Çocuğun yaşama hakkına yönelik bilgi aldınız mı?” sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde %89'unun evet, %11'inin hayır yanıtını verdiği , “Çocuğun gelişim hakkına yönelik bilgi aldınız mı?” sorusuna %93'unun evet, %7'sinin hayır yanıtını verdiği , “Çocuğun korunma hakkına yönelik bilgi aldınız mı?” %88,6'sının evet, %11,4'ünün hayır yanıtını

verdiği, “Çocuğun katılım hakkına yönelik bilgi aldınız mı?” sorusuna %77,6’sının evet, %22,4’ünün hayır yanıtını verdiği, “Aile içi şiddete yönelik bilgi aldınız mı?” sorusuna ise %84,9’unun evet, %15,1’inin hayır yanıtını verdiği görülmektedir (Tablo 1).

Şekil 1. Çocuk gelişimci adayların çocuğun yaşama hakkı, gelişimi, korunması, katılımı ve aile içi şiddete yönelik bilgi kaynakları

Çocuk gelişimci adayların çocuğun yaşama hakkına yönelik bilgi kaynakları incelendiğinde %23,9'unun bilgi kaynağının kitap/dergi/makale, %9,2'sinin internet, %55,5'inin eğitim/seminer olduğu ve %11,4'ünün ise çocuğun yaşama hakkı ile ilgili bilgi almadığı görülmektedir. Çocuğun gelişim hakkına yönelik bilgi kaynakları incelendiğinde %15,1'inin kitap/dergi/makale, %3,7'sinin internet, %74,3'ünün eğitim/seminer olduğu ve %7'sinin ise bilgi almadığı, çocuğun korunma hakkına yönelik bilgi kaynakları incelendiğinde %18,8'inin kitap/dergi/makale, %7,4'ünün internet, %62,1'inin eğitim/seminer olduğu ve %11,8'inin bilgi almadığı, çocuğun katılım hakkına yönelik bilgi kaynakları incelendiğinde ise %20,2'sinin kitap/dergi/makale, %5,5'inin internet, %53,3'ünün eğitim/seminer olduğu ve %21'inin bilgi almadığı görülmektedir. Çocuk gelişimci adayların aile içi şiddete yönelik bilgi kaynakları incelendiğinde %16,5'inin kitap/dergi/makale, %8,1'inin

internet, %59,6'sının eğitim/seminer aracılığıyla bilgi edindiği %15,8'inin ise aile içi şiddete yönelik bilgi almadığı belirlenmiştir (Şekil 1).

Tablo 2. Çocuk gelişimci adaylarının aile içi şiddet ve çocuk haklarına ilişkin farkındalık düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre t-testi sonuçları

	Cinsiyet	n	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	sd	t	p
Aile İçi Şiddetin Tanımlanması	Kadın	233	5,6009	1,08652	270	,616	,539
	Erkek	39	5,4872	,94233			
Aile İçi Şiddetin Sonuçları	Kadın	233	5,2446	,63333	270	-1,627	,105
	Erkek	39	5,4359	,91176			
Aile İçi Şiddetin Kabullenilmesi	Kadın	233	13,6867	1,67400	270	2,405	,017*
	Erkek	39	12,9744	1,92610			
Aile İçi Şiddetin Normalleştirilmesi	Kadın	233	14,0000	2,09885	270	,000	1,000
	Erkek	39	14,0000	1,91943			
Çocuk haklarına yönelik tutum	Kadın	233	28,1931	5,98717	270	-,916	,361
	Erkek	39	29,2051	8,43295			

Çocuk gelişimci adaylarının aile içi şiddet farkındalık düzeyleri ve çocuk haklarına ilişkin tutumlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip-göstermediği t-testi ile analiz edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda öğrencilerin çocuk haklarına ilişkin tutum ölçeğinden aldıkları puanlar cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Aile içi şiddet farkındalık ölçeğinden aldıkları puanlar ise aile içi şiddetin tanımlanması, aile içi şiddetin sonuçları ve aile içi şiddetin normalleştirilmesi alt boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermezken ($p>.05$), aile içi şiddetin kabullenilmesi alt boyutunda anlamlı bir farklılık göstermektedir ($p\leq.05$). Anlamlı farklılığa ilişkin aritmetik ortalama puanları incelendiğinde kadınların aile içi şiddetin kabullenilmesi alt boyutundan aldıkları puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Buna göre kadın öğrenciler aile içi şiddetle ilgili durumları erkek öğrencilere kıyasla kabullenmemektedir.

Tablo 3. Çocuk gelişimci adayların aile içi şiddet ve çocuk haklarına ilişkin farkındalık düzeylerinin yaş değişkenine göre ANOVA testi analiz sonuçları

	Yaş	n	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	sd	F	p
Aile İçi Şiddetin Tanımlanması	17 - 21 ¹	132	5,3514	1,10733	2	4,831	,009* 3-1
	22 - 26 ²	111	5,7197	,72172			
	27 ve üzeri ³	29	5,8621	1,68447			
	Total	272	5,5846	1,06618			
Aile İçi Şiddetin Sonuçları	17 - 21	132	5,2879	,61197	2	,167	,846
	21 - 26	111	5,2703	,76213			
	26 ve üzeri	29	5,2069	,67503			
	Total	272	5,2721	,68151			
Aile İçi Şiddetin Kabullenilmesi	17 - 21	132	13,8182	1,41323	2	2,923	,055
	21 - 26	111	13,4414	1,98029			
	26 ve üzeri	29	13,0690	1,86951			
	Total	272	13,5846	1,72678			
Aile İçi Şiddetin Normalleştirilmesi	17 - 21	132	14,4318	,95863	2	1,712	,182
	21 - 26	111	14,2072	1,30814			
	26 ve üzeri	29	14,5517	1,05513			
	Total	272	14,3529	1,12686			
Çocuk haklarına yönelik tutum	17 - 21	132	29,5455	8,92237	2	,767	,466
	21 - 26	111	28,2613	8,28878			
	26 ve üzeri	29	29,7241	8,70507			

Total 272 29,0404 8,63840

Çocuk gelişimci adayların aile içi şiddet farkındalık düzeyleri ile çocuk haklarına ilişkin tutumları yaş değişkenine göre ANOVA testi ile analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda aile içi şiddetin sonuçları, aile içi şiddetin kabullenilmesi, aile içi şiddetin normalleştirilmesi alt boyutlarından ve çocuk haklarına ilişkin tutum ölçeğinden alınan puanlarda yaş değişkenine göre anlamlı farklılık meydana gelmediği ($p>.05$ buna karşılık aile içi şiddetin tanımlanması alt boyutundan alınan puanlar ile yaş değişkeni arasında anlamlı farklılık meydana geldiği ($p\leq.05$) tespit edilmiştir. Anlamı farklılığa ilişkin Tukey testi sonuçları incelendiğinde 27 yaş ve üzerinde olan öğrencilerin aile içi şiddetin tanımlanması alt boyutundan aldıkları puanların 17-21 yaş arasında olanlardan anlamlı olarak daha yüksek olduğu görülmektedir. Buna göre 27 yaş ve üzerinde olan öğrenciler aile içi şiddeti daha doğru tanımlanmaktadır.

Tablo 4. Çocuk gelişimci adayların yaş cinsiyet, bilgi alma durumları ile aile içi şiddet farkındalık düzeylerinin çocuk haklarına yönelik tutumlarına ilişkin regresyon analizi sonuçları

Model	B	Standart Hata	Standart Beta	t	p
Sabit	13,375	4,975		2,688	,008
Cinsiyet	,206	,991	,011	,208	,835
Yaş	,970	,523	,012	2,253	,055
Çocuğun yaşama hakkına yönelik bilgi alma	3,607	1,525	,177	2,365	,019
Çocuğun gelişim hakkına yönelik bilgi alma	,327	1,740	,013	,188	,851
Çocuğun korunma hakkına yönelik bilgi alma	-2,852	1,376	,142	2,073	,039
Çocuğun katılım hakkına yönelik bilgi alma	2,771	,965	,181	2,870	,004

Aile içi şiddete yönelik bilgi alma	2,470	1,099	,139	2,247	,025
Aile İçi Şiddetin Tanımlanması	1,047	,330	,175	3,176	,002
Aile İçi Şiddetin Sonuçları	1,592	,502	,170	3,175	,002
Aile İçi Şiddetin Kabullenilmesi	,823	,206	,222	3,999	,000
Aile İçi Şiddetin Normalleştirilmesi	,416	,167	,135	2,489	,013

$F= 9,306$; $p=.000$; $R^2= ,282$; Bağımlı Değişken= Çocuk haklarına ilişkin farkındalık

Araştırmada çocuk gelişimci adayların cinsiyet ve yaş değişkenleri ve aile içi şiddet farkındalık düzeylerinin, çocuk haklarına ilişkin tutumlarına etkisi regresyon analizi ile test edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda bağımsız değişkenlerin, çocuk haklarına ilişkin farkındalık düzeylerini %13 oranında açıkladığı ve anlamlı düzeyde etkilediği görülmektedir ($p \leq .05$). Değişkenler ayrı ayrı incelendiğinde cinsiyet ($t: ,208$; $\beta: ,011$), yaş ($t:2,253$; $\beta: ,012$), ve çocuğun gelişim hakkına yönelik bilgi alma durumunun ($t: ,188$; $\beta: ,013$) çocuk haklarına ilişkin farkındalık düzeylerini etkilemediği görülmektedir. Çocuğun yaşama hakkına yönelik bilgi alma ($t: 2,365$; $\beta: ,177$), çocuğun korunma hakkına yönelik bilgi alma ($t: 2,073$; $\beta: ,142$), çocuğun katılım hakkına yönelik bilgi alma ($t: 2,870$; $\beta: ,181$), aile içi şiddete yönelik bilgi alma durumu ($t: 2,247$; $\beta: ,139$) ile aile içi şiddet farkındalık ölçeğinin aile içi şiddetin tanımlanması ($t: 3,176$; $\beta: ,175$), aile içi şiddetin sonuçları ($t: 3,175$; $\beta: ,170$), aile içi şiddetin kabullenilmesi ($t: ,3,999$; $\beta: ,222$) ve aile içi şiddetin normalleştirilmesi ($t: 2,489$; $\beta: ,135$) alt boyutlarından alınan puanlar çocuk haklarına ilişkin farkındalık düzeylerini pozitif yönde etkilemektedir.

Tartışma

Araştırmada çocuk gelişimci adaylarının büyük bir çoğunluğunun çocuk hakları ve aile içi şiddete yönelik bilgi aldıkları belirlenmiştir. Çocuğun yaşama, katılım, gelişim ve korunma hakkı ile aile içi şiddete yönelik en önemli bilgi kaynaklarının ise okulda aldıkları eğitim ve katıldıkları seminerler olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bugün çocuk gelişimi bölüm programlarının birçoğunda çocuk hakları ve aile içi şiddete yönelik dersler bulunmakta, çocuk haklarının önemi ve aile içi

şiddetin çocuk üzerindeki etkileri vb. birçok derste anlatılmaktadır. Yine birçok üniversite bu konularda kongreler düzenlemektedir. Dolayısıyla çocuk gelişimci adayları meslek hayatlarına başlamadan aldıkları eğitimler ve katıldıkları seminer/kongreler aracılığıyla konu hakkında bilgi sahibi olabilmektedirler.

Araştırmada kadın çocuk gelişimci adaylarının aile içi şiddetin kabullenilmesine yönelik puanları daha yüksek bulunmuştur. Aile içi şiddetin kabullenilmesi alt boyutundan alınan puanların yüksek olması bireyin aile içi şiddetle ilgili durumları kabullenme göstermediğinin göstergesidir. Dolayısıyla erkek öğrenciler aile içi şiddet durumlarını kadın öğrencilere göre daha fazla kabullenmektedir. Bu durumun ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumundan kaynaklandığı düşünülmektedir. Erkek çocukları küçük yaşlardan itibaren şiddet içeren oyuncaklara (silah vb.) ve oyunlara (savaş oyunları) yönlendirilmekte ve bu durum toplum tarafından normal kabul edilmektedir (Şıvgın ve Deniz, 2017). Küçükoğlu vd. (2019)'a göre birçok aile erkek çocuklarının herhangi bir sorun karşısında şiddeti çözüm yolu olarak kullanmasını doğal karşılamakta bunu erkeklik kavramı ile özdeşleştirmektedir. Bu nedenle erkek çocuk gelişimci adaylarının aile içi şiddetin kabullenilmesine yönelik puanları daha düşük çıkmış olabilir. Genççoğlu, Kumcağız ve Ersanlı (2014) ergenlerin şiddet eğilimine etki eden faktörleri inceledikleri araştırmada erkek ergenlerin kızlara göre daha yüksek düzeyde şiddet eğilimine sahip olduklarını bulmuşlardır. Benzer şekilde Özgür, Yörükoğlu ve Baysan-Arabacı (2011) lise öğrencileri, Karabacak ve Çetinkaya (2015) üniversite öğrencileri ile yaptıkları araştırmalarında erkek öğrencilerin kız öğrencilere kıyasla şiddete daha eğilimli olduklarını bulmuşlardır. Cobos-Cali ve diğerleri (2018) araştırmalarında, erkek çocuklarının kızlara göre daha fazla şiddet mağduru olduklarını ve bu nedenle de ilerleyen yıllarda erkeklerin daha fazla şiddet eğilimine sahip olduklarını belirtmişlerdir. Özyürek ve Kurnaz (2019) da aile içi şiddet farkındalığına ilişkin yaptıkları araştırmada kadınların şiddet farkındalık düzeylerinin daha yüksek olduğunu bulmuşlardır.

Öğrencilerin çocuk haklarına ilişkin farkındalık düzeyleri cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Kadın ve erkek öğrenci sayısının homojen dağılım göstermemesi ve cinsiyet gözetilmeksizin, öğrencilerin aynı bölümde aynı eğitimi alıyor olmaları sonucu etkilemiş olabilir. Karaman-Kepeneci ve Baydık (2009) da çalışmalarında cinsiyet değişkeninin öğretmen

adaylarının çocuk haklarına yönelik tutumlarını etkilemediği sonucuna ulaşmışlardır.

Çocuk gelişimci adaylarından 27 yaş ve üzerinde olanlar, aile içi şiddeti 17-21 yaş arasında olanlardan daha iyi tanımlamaktadır. Genel olarak 12-21 yaş arası ergenlik dönemi olarak nitelendirilmektedir. Ergenlik dönemi hormonal değişimlerin yaşandığı, duygusal olarak dalgalanmaların olduğu bir dönemdir. Ergenler bu dönemde aile bireyleri ile çatışma yaşayabilir, öfke-saldırganlık gibi şiddet içeren davranışlar sergileyebilir ve davranışlarının şiddet içerdiğini kabul etmeyebilirler (Santrock, 2016). Duygusal değişimlerin yoğun yaşandığı bu dönem aralığında olan öğrenciler aile içi şiddeti doğru tanımlayamamış olabilirler. Diğer bir neden ise öğrenciler alan ile ilgili dersleri üst sınıflarda almaktadırlar. 17-21 yaş aralığındaki öğrenciler çoğunlukla 1. ya da 2.sınıf öğrencileridir. Dolayısıyla aile içi şiddete ilişkin henüz ders almamış da olabilirler bu durumda farkındalık düzeylerini etkilemiş olabilir. Özyürek ve Kurnaz (2019) da aile içi şiddet farkındalığına ilişkin araştırmalarında yaş düzeyi daha yüksek olan öğrencilerin şiddeti daha doğru tanımladıklarını ve farkındalık düzeylerinin daha yüksek olduğunu bulmuşlardır. Özgür, Yörükoğlu ve Baysan-Arabacı (2011) da lise öğrencilerinde şiddet eğilimlerini araştırdıkları çalışmalarında yaş değişkeninin öğrencilerin şiddet eğilimini etkilediğini bulmuşlardır.

Öğrencilerin çocuk haklarına ilişkin tutumları yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Öğrencilerin yaş aralığının birbirine yakın olması sonucu etkilemiş olabilir. Ayrıca yaştan ziyade öğrencilerin çocuk haklarına olan ilgilerinin daha önemli olduğu düşünülmektedir. Çocuğun yaşama, korunma ve katılım hakkına yönelik bilgi alma durumunun öğrencilerin çocuk haklarına ilişkin tutumlarını etkilediği belirlenmiştir. Öğrencilerin bilgi alma düzeyleri arttıkça çocuk haklarına ilişkin tutumları da daha olumludur. Konu hakkında bilgi almak, kişinin konuya ilişkin bakış açısını etkilemektedir (Callaghan vd., 2017) Çocuk haklarını bilen öğrencilerin çocuk haklarını içselleştirmesi ve bu doğrultuda davranışlar sergilemesi beklenmektedir. Kepenekçi (2006) çocuk haklarıyla ilgili ders alan öğrenciler ile ders almayan lisans öğrencilerinin çocuk haklarına yönelik tutumlarını karşılaştırdığı araştırmasında ders alan öğrencilerin tutumlarının daha yüksek düzeyde olduğunu bulmuştur. Değirmenci (2011) de araştırmasında çocuk haklarıyla ilgili ders alan okul öncesi öğretmen adaylarının çocuk haklarına ilişkin farkındalık düzeylerini ders almayan öğrencilerden daha yüksek bulmuştur.

Araştırmada aile içi şiddete ilişkin bilgi alma durumunun çocuk haklarına yönelik tutumu olumlu etkilediği bulunmuştur. Ayrıca aile içi şiddet ölçeğinin aile içi şiddetin tanımlanması, aile içi şiddetin sonuçları, aile içi şiddetin kabullenilmesi ve aile içi şiddetin normalleştirilmesi alt boyutlarından alınan puanlar arttıkça, çocuk haklarına yönelik tutum puanlarının da arttığı belirlenmiştir. Şiddet insan hakkı ihlalidir ve çocuk hakları sözleşmesinin en önemli maddelerinden birisi çocuğun her türlü şiddetten korunmasına ilişkindir (Kahraman ve Çokamay, 2016). Dolayısıyla şiddet içeren davranışlar hakkında bilgi sahibi olan öğrencilerin çocuk haklarına yönelik tutumlarının olumlu olması beklenmektedir. Aile içi şiddeti doğru tanımlayan, sonuçlarının farkında olan, şiddeti kabul etmeyen ve normalleştirmeyen öğrencilerin kendi haklarının ve başkalarının haklarının farkında olduğu ve buna uygun davranışlar sergilediği düşünülmektedir. Ayrıca öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun hem çocuk hakları hem de aile şiddet hakkında bilgi sahibi olması da sonucu etkilemiş olabilir. Kelly ve Mullender (2000) aile içi şiddet ve çocuk haklarına yönelik yaptıkları araştırmada, çocuk hakları konusunda bilgi sahibi olmanın şiddet durumlarını azaltmada etkili olduğunu belirtmişlerdir.

Sonuç ve Öneriler

Araştırmada çocuk gelişimci adaylarının büyük bir çoğunluğunun çocuk hakları ve aile içi şiddete yönelik bilgi aldıkları belirlenmiştir. Çocuğun yaşama, katılım, gelişim ve korunma hakkı ile aile içi şiddete yönelik en önemli bilgi kaynaklarının ise okulda aldıkları eğitim ve katıldıkları seminerler olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kadın çocuk gelişimci adayları aile içi şiddet ile ilgili durumları erkek öğrencilere kıyasla kabullenmemektedir. Çocuk gelişimci adaylarından 27 yaş ve üzerinde olanlar, aile içi şiddeti 17-21 yaş arasında olanlardan daha iyi tanımlamaktadır. Çocuğun yaşama, korunma ve katılım hakkına yönelik bilgi alma durumunun öğrencilerin çocuk haklarına ilişkin tutumlarını etkilediği belirlenmiştir. Öğrencilerin bilgi alma düzeyleri arttıkça çocuk haklarına ilişkin tutumları da daha olumludur. Araştırmada aile içi şiddete ilişkin bilgi alma durumunun çocuk haklarına yönelik tutumu olumlu etkilediği bulunmuştur. Ayrıca aile içi şiddet ölçeğinin aile içi şiddetin tanımlanması, aile içi şiddetin sonuçları, aile içi şiddetin kabullenilmesi ve aile içi şiddetin normalleştirilmesi alt boyutlarından alınan puanlar arttıkça, çocuk haklarına yönelik tutum puanlarının da arttığı belirlenmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda şu önerilerde bulunulabilir.

- Öğrencilerin bilgi durumları aile içi şiddet ve çocuk hakların ilişkin farkındalık düzeyini etkilemektedir. Bu nedenle tüm üniversitelerde aile şiddet ve çocuk hakları zorunlu ders kapsamında öğrencilere anlatılabilir. Üniversiteler konuyla ilgili çalıştay, panel ya da kongreler düzenleyebilir. Okul öncesi eğitimden itibaren eğitimin her kademesinde şiddet ile ilgili (saldırganlık/akran zorbalığı vb.) erken müdahale çalışmaları yapılabilir. Çocuk haklarına ilişkin eğitim programları hazırlanabilir ve çocuklara hakları öğretilir.
- Aile içi şiddetin çocuk ve aile üzerindeki etkileri ile çocuk hakları hakkında toplumsal farkındalık oluşturulması amacıyla evlilik hazırlığı aşamasındaki çiftlere, anne-babalara, çocukla çalışan tüm meslek mensuplarına eğitim verilebilir. Kamu spotları oluşturulabilir. Şiddetin nedenleri araştırılabilir ve önlenmesine ilişkin politikalar geliştirilebilir.
- Aile içi şiddet ve çocuk hakları farklı değişkenler açısından incelenebilir.
- Aile içi şiddetin etkilerine ilişkin boylamsal çalışmalar yapılabilir.

Kaynakça

- Altıparmak, İpek. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Boyutları: Ankara Örneği. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2019;17 (1) , 55-76 . DOI: 10.18026/Cbayarsos.544775.
- Aslan Ayeş Esra & İsmail Çelik. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çocuk İstismarına Yönelik Farkındalık Düzeyinin İncelenmesi. *Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2020;3(1), 40-56.
- Barlık, Hüseyin. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çocuk İhmal Ve İstismarı Hakkında Görüş ve Farkındalık Düzeylerinin Araştırılması (Adana İl Örneği) (Yüksek Lisans Tezi, Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2020).
- Büyüköztürk, Şener, Ebru Kılıç Çakmak, Özcan Erkan Akgün, Şirin Karadeniz & Funda Demirel. *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.2011
- Callaghan, Jane Elizabeth Maryaria, Lisa Chiara Fellin, Joanne Helen Alexander, Stavroula Mavrou & Maria Papatasiou. Children And Domestic Violence: Emotional Competencies In Embodied And Relational Contexts. *Psychology Of Violence*, 2017;7(3), 333.

- Can, Vasfiye. Öğretmen Adaylarının Çocuk İhmal Ve İstismarına Yönelik Bilgi Ve Farkındalık Düzeylerinin Değerlendirilmesi (Diyarbakır İli Örneği) (Yüksek Lisans Tezi, 2017).
- Cobos-Cali, Martha, Valentina LADERA & Ricardo GARCÍA. Language Disorders In Victims Of Domestic Violence In Children's Homes. *Child Abuse & Neglect*, 2018;86, 384-392.
- Çarıkçı, Seda. Çocuk Hakları Eğitimi Programı'nın İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Çocuk Hakları Tutum Ve Farkındalıklarına Etkisi. (Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2019).
- Çatalkaya, Şebnem. Aile İçi Şiddet, Benlik Saygısı Ve Kişiler Arası İlişki Kurma Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2018).
- Durnalı, Mehmet, Şenol Orakçı Ve Bijen Filiz. Çocuk Hakları Bilinçlilik Ve Farkındalık Durumuna İlişkin Öğretmen Görüşleri. In *International Children's Rights Congress (CRC) 2017*;P. 28.
- Gençoğlu, Cem, Hatice Kumcağız & Kurtman Ersanlı. Ergenlerin Şiddet Eğilimine Etki Eden Ailevi Faktörler. *Electronic Turkish Studies*, 2014;9(2).
- Hareket, Erdem. Temel Eğitim Bölümü Öğrencilerinin Çocuk Haklarına Yönelik Bilişsel Algıları. *Başkent University Journal Of Education*, 2019;6(2), 167-180.
- Honkanen, Riina, & Diana Väyrynen. Brochure As A Tool For Promoting Children's Rights In A Kindergarten: Prevention Of Domestic Violence. Metropolia University Of Applied Sciences Bachelor Of Social Services Degree Programme In Social Services.2017.
- Jaffee, Sara R., Terrie Moffitt, Avshalom Caspi, Alan Taylor & Louise Arseneault. Influence Of Adult Domestic Violence On Children's Internalizing And Externalizing Problems: An Environmentally Informative Twin Study. *Journal Of The American Academy Of Child & Adolescent Psychiatry*, 2002;41(9), 1095-1103.
- Kahraman, Melis Sedef & Gökçe Çokamay. Aile İçi Şiddet Ve Çocuklar Üzerindeki Etkileri: Temel Kavramlar, Güvenlik Planı Hazırlama Ve Alternatif Tedavi

Model Örnekleri/Domestic Violence And Its Effects On Children: Fundamental Concepts, Safety Planning And Examples Of Alternative Treatment Models. *Psikiyatride Guncel Yaklasimlar*, 2016;8(4), 321.

Kalil, Ariel, Richard Tolman, Daniel Rosen & Gabriella Gruber. Domestic Violence And Children's Behavior İn Low-İncome Families. *Journal Of Emotional Abuse*, 2003;3(1-2), 75-101.

Karabacak, Aynur & Semanur Kodan Çetinkaya. Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Kabul Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Eğitim Kuram Ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 2015;1(1), 13-21.

Karaman Kepenekci, Yasemin. A Study Of University Students' Attitudes Towards Children's Rights İn Turkey. *The International Journal Of Children's Rights*, 2006;14(3), 307-318.

Kaya, Muhammed Hüsameddin. Üniversite Öğrencilerinin Çocuk İstismar Ve İhmaline Yönelik Farkındalıkları, Biruni Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2019.

Kelly, Liz & Audrey Mullender. Complexities And Contradictions: Living With Domestic Violence And The UN Convention On Children's Rights. *The International Journal Of Children S Rights*, 2000;8(3), 229-241.

Kurt, Gonca, Semiha Dönmez, Özden Eren, Elçin Balcı Ve Osman Günay. Üç Farklı Disiplinde Okuyan Üniversite Son Sınıf Öğrencilerinin İstismar, İhmal Ve Aile İçi Şiddet Algıları. *Journal Of International Social Research*, 2017;10(50).

Kurtuldu, Özgenur Reyhan. Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Ve Kadına Karşı Aile İçi Şiddetle Mücadele Kampanyaları; Sabancı Vakfı “İş Dünyası Aile İçi Şiddete Karşı” Projesi Analizi. *Marmara Üniversitesi Kadın Ve Toplumsal Cinsiyet Araştırmaları Dergisi*, 2018;2(2), 97-110.

Küçüköğlü, Sibel, Serap Ejder Apay, Nuray Karaca, Elif Küçük Durur, Cemile Burcu Kartal, Kübra Şenol Ercoşkun... Ve Aynur Aytekin Özdemir. Üniversite Öğrencilerinin Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantılarının Toplumsal Cinsiyet Algılarının Şiddet Eğilimlerinin Ve Şiddetle Karşılaşma Durumlarının İncelenmesi Ve Farkındalık Oluşturulması. Atatürk Üniversitesi, Bilimsel Araştırma Projesi Raporu, Proje No: 6633.2019.

- Moroğlu, Nazan. Hukuki Açıdan Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ve Önleme Yolları. *Türkiye Klinikleri Adli Tıp-Özel Konular*, 2016;2(2), 19-28.
- Özgür, Gönül, Gülden Yörükoğlu Ve Leyla Baysan-Arabacı. Lise Öğrencilerinin Şiddet Algıları, Şiddet Eğilim Düzeyleri Ve Etkileyen Faktörler. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 2011;2(2), 53-60.
- Özyürek, Arzu Ve Fatma Betül KURNAZ. Aile İçi Şiddet Farkındalığı Ölçeği: Güvenilirlik Ve Geçerlilik Çalışması. *Kalem Eğitim Ve İnsan Bilimleri Dergisi* 2019, 9(1), 227-250.
- Rasool, Shahana. Help-Seeking After Domestic Violence: The Critical Role Of Children. *Journal Of Interpersonal Violence*, 2016;31(9), 1661-1686.
- Ruck, Martin D., Michale Peterson-Badali & Michale Freeman. *Handbook Of Children's Rights: Global And Multidisciplinary Perspectives*. Taylor & Francis, 2016.
- Santrock, John. *Life Span Development*. Ankara: Nobel Yayıncılık.2016.
- Şıvgın, Nihal. & Ümit Deniz. Cinsiyet Rollerini Eğitim Etkinliklerinin Anasınıfına Devam Eden 60-72 Aylık Çocukların Toplumsal Cinsiyet Kalıp Yargılarına Etkisi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2017;10 (50), 589-600.
- TÜİK. *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet İstatistikleri*. http://www.tuik.gov.tr/VeriTabanlari.do?vt_id=31&ust_id=109 (Erişim: 15.07.2020).

GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU

(Proje Onay Formu)

TARİH : 17.06.2020 2020/6 sayı
YER :
KATILIMCILAR : Prof.Dr. GÜNEY ÇAKIR (Başkan)
Prof.Dr. MÜGE YILMAZ (Üye)
Prof.Dr. BAYRAM NAZIR (Üye)
Prof.Dr. EKREM CENGİZ (Üye)
Prof.Dr. SAİME ŞAHİNÖZ (Üye)
Prof.Dr. FERKAN SİPAHI (Üye)
Doç. Dr. Hasan AYAYDIN (Üye)

BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU PROJE ONAY FORMU	
Projenin Adı:	Çocuk Gelişimci Adaylarının Aile İçi Şiddet ve Çocuk Haklarına İlişkin Farkındalık Düzeylerinin İncelenmesi
Projenin Niteliği:	Bireysel Araştırma Projesi
Proje Araştırmacıları:	Yüksek Lisans Öğrencisi Bayram DELEŞ
Proje Yürütücüsünün Haberleşme Bilgileri:	Tel: 05533886737 E-posta: delesbayram@gmail.com
Araştırmamanın Amacı:	Günümüzde çocuk hakları oldukça önem verilen ve yasalarla güvence altına alınan, aynı zamanda eğitimin de ilgi alanına giren bir meseledir. Tarihi süreç içerisinde çağlar boyu ihmal edildiği, hemen hemen hiçbir hukuki düzenlemenin söz konusu olmadığı çocuk hakları, ancak 20. yüzyılda üzerine düşülen bir mesele olmaya başlamıştır. Son yüzyılda birey olarak çocuğa verilen değer artması, çocukluk çağının yetişkinlikten ayrı bir süreç olduğunun kabul edilmesi ve çocukların gelişimsel ihtiyaçlarından dolayı bazı özel haklara sahip olması gerektiğinin kabul edilmesi, çocuk haklarının düzenlenerek yasalarla güvence altına alınması gerekliliğini gündeme getirmiştir. Bu araştırmada, çocuk gelişimi ve sosyal hizmet lisans öğrencilerinin çocuk hakları ve aile içi şiddet farkındalık durumlarının; yaş, cinsiyet, devam edilen lisans programı, daha önce çocuk haklarıyla ilgili herhangi bir eğitim alıp almama durumu ve daha önce aile şiddet ile ilgili herhangi bir eğitim alıp almama durumuna yönelik

n
f
S my. P

Çocuk Gelişimci Adaylarının Aile İçi Şiddet ve Çocuk Haklarına İlişkin Farkındalık Düzeylerinin İncelenmesi

	algılarını ortaya koymayı hedeflemektedir.
Araştırmanın Gereksesi:	Bu çalışma çocuk gelişimi ve sosyal hizmet öğrencilerinin çocuk hakları ve aile içi şiddet farkındalık durumlarını ve bunu etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak gerçekleştirilecektir.
Araştırmanın Yöntemi:	Bu araştırmanın evrenini Avrasya Üniversitesi'nin Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi bölümünde öğrenim gören öğrencileri oluşturmuştur. Araştırma Haziran 2020 tarihinde belirtilen kurumlarda devam eden öğrencilere elektronik ortamdan ulaşılarak gerçekleştirilecektir. Araştırmada örneklem seçimine gidilmemiş, okula devam eden ve çalışmaya katılmayı gönüllü kabul eden 270 öğrenci örnekleme dahil edilmiştir. Okula devam etmeme, çalışmaya katılmayı kabul etmeme ya da formları eksik işaretleme sebebiyle öğrenciler araştırma dışı bırakılacaktır. Araştırma da Tanıtıcı Bilgi Formu, Çocuk Hakları İlişkin Tutum Ölçeği ve Aile İçi Şiddet Farkındalık Ölçeği kullanılacaktır.
Kullanılacak biyolojik, psikolojik ve teknik vb. tüm yöntemleri açıklayan etik ile ilgili özet:	<p>Bilgilendirilmiş Onam Formu: Araştırmaya katılan öğrencilerin kendi istekleri ile araştırmaya katıldıklarını gösteren bir belgedir. Bu form araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Formda araştırmanın amacı ve yararları kısaca anlatılmıştır.</p> <p>Sosyo-demografik Soru Formu: Öğrencilere ait cinsiyet, yaş, sınıf, en uzun yaşanılan bölge, bölüm, aile eğitim durumu, çocuk haklarına ve aile şiddet durumlarına yönelik bilgi alıp almadıklarını içeren bir formdur.</p> <p>Aile İçi Şiddet Farkındalığı Ölçeği: Özyürek ve Kurnaz tarafından 2018 yılında geliştirilen ölçek, yetişkin bireylerin aile içi şiddete ilişkin farkındalıklarını belirlemek için Aile İçi Şiddetin Tanımlanması, Aile İçi Şiddetin Sonuçları, Aile İçi Şiddetin Kabullenilmesi ve Aile İçi Şiddetin Normalleştirilmesi alt boyutlarından oluşan, her alt boyutta 5 madde bulunan 20 maddelik bir ölçek olarak geliştirilmiştir. Ölçme aracı, üçlü derecelendirilerek {1=Katılıyorum, 2=Kısmen katılıyorum ve 3=Katılmıyorum} puanlanan ve aile içi şiddetle ilgili farkındalığı ölçen ifadelerden oluşmaktadır. Her maddeden en fazla üç ve en az bir puan elde edilebilmektedir. Ölçekte 1-5. maddeler "Aile İçi Şiddetin Tanımlanması", 6-10. maddeler "Aile İçi Şiddetin Sonuçları", 11-15. maddeler "Aile İçi Şiddetin Kabullenilmesi" ve 16-20. maddeler "Aile İçi Şiddetin Normalleştirilmesi" alt boyutlarını oluşturmaktadır. Ölçekte yer alan 11-20. maddeler, ters puanlanmaktadır. Elde edilen sonuçlara göre güvenilirliğin 0.71 ile 0.92 arasında değiştiği belirlenmiştir.</p> <p>Çocuk Haklarına İlişkin Tutum Ölçeği; 2006 yılında Karaman Kepenekçi tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 5'li likert formda hazırlanmıştır. Ölçekte çocukların yaşamsal, gelişimsel, korunma ve katılım haklarına ilişkin 22 madde bulunmaktadır. Bu ifadeler için "Tamamen Katılıyorum", "Katılıyorum", "Kararsızım", "Katılmıyorum" ve "Tamamen Katılmıyorum" tepki seçenekleri bulunmaktadır. İfadelere verilen tepkiler aynı sırayla 1, 2, 3, 4 ve 5 olarak puanlanmakta olup, ölçekten alınan puanın yüksek olması olumsuz tutumu göstermekteydi. Ölçekteki ifadelerin 19'u olumlu, 3'ü olumsuzdu. Olumsuz ifadeler (2. 14. ve 15. maddeler) verilen tepkiler ters puanlanmıştır. Ölçekten alınacak en düşük puan 22 ve en yüksek puan ise</p>

[Handwritten signature]

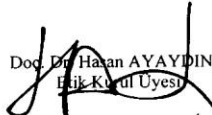
	110'dur. Karaman Kepenekçi'nin (2006) ölçeğın geçerliliğine ve güvenilirliğine ilişkin yaptığı çalışma sonucunda, Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısının .85 olarak belirlendiğini ifade etmiştir. Çalışmada ÇHTÖ anketinin Cronbach Alpha katsayısı .94 olarak bulundu.
--	--

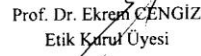
Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi Yüksek Lisans Öğrencisi Sayın Bayram DELEŞ'in "Çocuk Gelişimci Adaylarının Aile İçi Şiddet ve Çocuk Haklarına İlişkin Farkındalık Düzeylerinin İncelenmesi" adlı projesi değerlendirilmiştir.

Proje etik açısından uygun bulunmuştur.

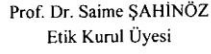
Projenin etik açısından geliştirilmesi gerekmektedir.

Proje etik açısından uygun bulunmamıştır.

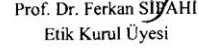

Doç. Dr. Hasan AYAYDIN
Etik Kurul Üyesi

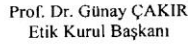

Prof. Dr. Ekrem CENGİZ
Etik Kurul Üyesi

Prof. Dr. Müge YILMAZ
Etik Kurul Üyesi

Prof. Dr. Saime ŞAHİNÖZ
Etik Kurul Üyesi

Prof. Dr. Bayram NAZIR
Etik Kurul Üyesi

Prof. Dr. Ferkan SİVAHI
Etik Kurul Üyesi

Prof. Dr. Günay ÇAKIR
Etik Kurul Başkanı

Yazarlık Katkıları

Veri Toplama veya İşleme: B.D., N.K. Analiz veya Yorumlama:N.K., B.D.

Literatür Arama: N.K., B.D., Yazan: B.D., N.K.

Çıkar Çatışması: Yazarlar tarafından çıkar çatışması bildirilmemiştir.

Finansal Destek: Yazarlar tarafından finansal destek almadıkları bildirilmiştir.